

UCSIA-KSGV Studiedag 10 december 2021 – Levensbeschouwingen in gesprek? Diversiteit in de zorg voor zin

Inleiding en Slotreflectie

Dagvoorzitter Walter Krikilion, cliëntgerichte psychotherapeut en theoloog, coördinator KSGV Vlaanderen, stafmedewerker patiëntenzorg in het Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Geel met aandachtgebieden zingeving, ethiek, cliëntenparticipatie en kenniscentrum.

Inleiding

Beste deelnemers, thuis of op het werk,

In de visietekst over vandaag lezen we op de UCSIA-website: “Cliënten, patiënten en bewoners binnen de zorg ervaren zingeving en spiritualiteit vanuit hun eigen context en achtergrond. En ook wie binnen de zorg werkt rond of aandacht heeft voor thema’s als zinbeleving doet dat vanuit het eigen denkkader. Waar men zou verwachten dat dit voor botsingen zorgt, leert de praktijk ons dat die verschillende contexten vaak net een verrijking kunnen vormen.”

Vanuit dat centrale perspectief op de gezamenlijke zorg voor de zinbeleving en spiritualiteit van mensen in een zorgcontext organiseren we als KSGV met UCSIA deze studiedag over ‘levensbeschouwingen in gesprek’. We focussen op de dialoog tussen professionals-geestelijk verzorgers uit verschillende levensbeschouwelijke tradities, concreet vandaag het katholieke zorgpastoraat en het vrijzinnig humanisme. De diversiteit van die dialoog zien we als meerwaarde; en we willen kijken hoe dat kan werken, wat opportuniteiten zijn in deze samenwerking, en hoe we obstakels uit de weg kunnen ruimen. We hebben in de lezingen input vanuit de Vlaamse context en ook vanuit Nederland. Mooi hoe we van elkaar kunnen leren.

Diversiteit dus en eigenheid van ieder, wel in een gezamenlijke zorg en met oog voor de punten waar diversiteit en eigenheid elkaar bevorderen. In de zorg voor zin, inclusief levensbeschouwelijke bronnen en aandacht voor spirituele noden. Als spiritueel zorgverlener of geestelijk verzorger kun je mensen hierin ondersteunen, door met hen in gesprek te gaan, naar hen te luisteren en in dialoog te gaan. Met de kracht van de verbeelding en vanuit een focus op ‘levensverkenning’, zoals een van de sprekers van vandaag, Hans Alma, in haar boek ‘Het verlangen naar zin’ treffend uitwerkt. Als tochtgenoten, die mensen helpen om eigen handvatten en houvasten te vinden bij het zoeken naar betekenis in hun unieke levensverhaal.

Welke thema’s komen vandaag verder aan bod?

Graag citeer ik hier Kristien Henderickx, een van onze sprekers. In een interview met het weekblad Tertio (1 december) gerelateerd aan het thema van dit webinar beschrijft zij hoe er tijdens Covid-19 zo’n explosie was van existentieel-spirituele noden, dat de samenwerking met sociaal assistenten en psychologen noodzakelijk was. Ik citeer: “Doordat er veel meer interdisciplinair gewerkt moest worden, geraakte de pastor – *Kristien is pastor, maar ook vrijzinnig humanistische collega’s zullen dit ongetwijfeld herkennen* – vanzelf beter geïntegreerd in het zorgteam. Covid-19 is in die zin ook een kans. De gevoeligheid voor verbinding, afscheid en spirituele vragen is sterk verhoogd en het is tevens gebleken dat pastores bijdragen aan de zorg voor de zorgenden, zeker nu de veerkracht van velen (...) onder druk is komen te staan.”

Verder beschrijft zij hoe de samenwerking tussen de levensbeschouwingen evolueert. Citaat: “Vroeger werkten alle levensbeschouwingen in de zorg naast elkaar. Vandaag loopt de

samenwerking op sommige plaatsen ook nog moeilijk, maar er zijn toch al veel spiritueel zorgverleners die niet meer denken in termen van concurrentie maar vanuit de nood van de zorgvrager en vanuit een gezamenlijke inspanning voor de beste zorg voor die persoon. Die goede voorbeelden zijn tot nu toe wel vooral op het conto van individuele mensen te schrijven, hoewel de zendende instanties ook stappen zetten om stimulansen tot samenwerking structureel te verankeren.”

Beste deelnemers, met deze quotes hoop ik u warm gemaakt te hebben voor deelname aan het programma van deze webinar.

Slotreflectie met enkele kerngedachten vanuit en bij elke spreker

1) Anne Vandenhoeck:

- we kunnen in ons land leren van Nederland inzake het open integreren van actief pluralisme; mogelijk kunnen de spiritueel zorgverleners in de samenwerking tussen verschillende levensbeschouwingen hieraan een bijdrage leveren;
- verder wil ik wijzen op het aangestipt probleem van de vermarkting van de zorg; en ook op de factor van het versneld gesecculariseerd loskomen van het spiritueel erfgoed en van de vroegere tradities van vele zorginstellingen in Vlaanderen; door beide factoren daalt de aandacht voor spiritueel zorgverleners in de zorgvoorziening gemiddeld gesproken;
- belangrijk is uw pleidooi om je als spiritueel zorgverlener naar cliënten toe op te stellen en je kenbaar te maken zowel vanuit je eigen denominatie en traditie als vanuit de positie van spiritueel zorgverlener in het algemeen.

2) Renske Kruijzinga:

- ik denk dat we in Vlaanderen kunnen leren van het Nederlands onderzoek rond geestelijke verzorging; we kunnen dat analoog toepassen;
- we kunnen leren van methodes en instrumenten zoals ze in Nederland ontwikkeld zijn en worden voor de geestelijke verzorging;
- verder is de richting van algemene spirituele zorg en professionalisering ervan interessant en inspirerend; al is er bij ons in Vlaanderen de richting van het samen houden van eigen denominatie en van spiritueel zorgverlener in het algemeen; en dat is prima binnen de Vlaamse context.

3) Hans Alma:-

- de informatie over de interlevensbeschouwelijke aanpak in Nederland bij de gezamenlijke opleiding tot geestelijk verzorger is interessant;
- ook de voorstelling van hoe competenties ingeoeffend worden, is heel inspirerend; bijvoorbeeld vanuit verbeeldingskracht als competentie bij het je inleven in het perspectief van de ander en bij het verkennen van nieuwe mogelijkheden in het levensverhaal;
- eigenlijk is dit alles heel herstelgericht en gebeurt het vanuit positieve psychologie;
- ook de competentie rond het bewust worden van je eigen bronnen als geestelijk verzorger is belangrijk; en dat in dialoog met de ander.

4) Kristien Henderickx:

- heel inspirerend is het gezamenlijke traject vanuit een interlevensbeschouwelijke dialoog, dat stap voor stap de laatste vijf jaren is gegaan; in een politiek en qua bevoegdheden wat ingewikkeld landschap van België; steeds weer zoekend naar mogelijkheden om politici en stakeholders hierrond samen te brengen, aangevuld ook met de zo belangrijke individuele contacten en gesprekken met hen hierrond;
- ook de volgehouden dynamiek vanuit de interlevensbeschouwelijke dialoog met oog voor het krijgen van meer erkenning voor het beroep van spiritueel zorgverlener is van groot belang; als ook de inspanning om meer zichtbaarheid en positionering in zorgorganisaties te creëren voor het beroep van spiritueel zorgverlener; inclusief de professionalisering ervan met de ontwikkeling van zowel generieke als specifieke competenties.